

Inhoudsopgave

Woord vooraf	XI
I Inleiding	1
1. Achtergrond en doel van het bronnenproject ‘Gewestelijke financiën vóór 1795’	1
2. Karakter van de uitgave	3
3. De gewestelijke financiën binnen het financiële bestel van de Republiek	3
4. Het financiële bestel van Friesland	9
1 <i>De besluitvorming over de financiën</i>	9
– <i>De Staten van Friesland en Gedeputeerde Staten</i>	9
– <i>Het Mindergetal</i>	11
– <i>De quote</i>	12
– <i>De invoering van de generale middelen</i>	13
2 <i>De financiële administratie</i>	24
– <i>De ontvangers en de rentmeesters</i>	24
– <i>Het relatieve belang van de verschillende rekeningen</i>	32
– <i>Inningswijze en inningskosten</i>	32
– <i>Betalingen en rekenschap</i>	37
– <i>De leningen</i>	39
3 <i>Het financiële bestel van Friesland geïllustreerd</i>	41
5. De aard van de uitgegeven bronnen voor Friesland	53
1 <i>Inleiding</i>	53
2 <i>De balansen van middelen en lasten</i>	53
3 <i>De rekeningen van de ontvangers</i>	55
4 <i>Boeken van verpachting, registers van borgstelling en aanvullende bronnen met betrekking tot de inkomsten</i>	56
5 <i>De staten van de kantoren en andere overzichten</i>	56
6. Aanvullende bronnen	59
<i>Bijlage 1. De ‘Balance’ over 1734</i>	60
<i>Bijlage 2. Overzicht van inkomsten en inningskosten over de periode 1 mei 1786-30 april 1787.</i>	63
II Overzicht van de totale inkomsten en uitgaven van Friesland	69
1. Overzichtstabel (1587-1795)	69

2. Toelichting bij de overzichtstabel	73
3. Grafische weergave van de omvang en de samenstelling van de totalen	74
III De middelen	77
1. Inleiding	77
1 <i>Overzicht van de gewestelijke middelen in Friesland ten tijde van de Republiek</i>	77
2 <i>Verantwoording van de indeling in 'verzamelposten'</i>	79
3 <i>Bronnen gebruikt voor de toelichtingen op de afzonderlijke middelen</i>	80
4 <i>Belastingvrijstellingen</i>	80
5 <i>Gebruikte maten</i>	81
2. Verzamelposten voor de middelen (1587-1795)	83
a <i>Generale middelen</i>	83
b <i>Direkte belastingen op onroerend goed</i>	83
c <i>Overdrachtsbelastingen</i>	83
d <i>Penningen op inkomsten en vermogen</i>	83
e <i>Verkeersbelastingen en uitvoerheffingen</i>	83
f <i>Verkopingen, kloosters en domeinen</i>	83
g <i>Leningen</i>	83
h <i>Saldi en verrekeningen</i>	83
i <i>Overige inkomsten</i>	83
3. Samenstelling van de verzamelposten en (verkorte) postomschrijvingen voor de middelen	87
4. Nader uitgesplitste tabellen voor de middelen	94
a <i>Generale middelen</i>	94
b <i>Directe belastingen op onroerend goed</i>	102
c <i>Overdrachtsbelastingen</i>	105
d <i>Penningen op inkomsten en vermogen</i>	108
e <i>Verkeersbelastingen</i>	112
f <i>Domeinen, kloosters en verkopingen</i>	115
g <i>Leningen</i>	118
5. Toelichtingen op de middelen	119
a <i>Generale middelen</i>	119
Bieren	119
Zoete wijnen	122
Gebrande wijnen	123
Turf en brandhout	125
Tabak	126
Zoete waren	126
Waagrecht	129

Koffie en theegeeld	130
Dennezout en zout	131
Lakenen	134
Schoenen en muilen	136
Grove waren	136
Zeep	137
Azijn	138
Olie	138
Vlas	139
Excijzen	140
Peijl of pegeling	142
Gemaal	142
Bestiaal	146
<i>b Directe belastingen op onroerend goed</i>	147
Floreenrente	147
Taux	157
<i>c Overdrachtsbelastingen</i>	158
56e en 40e penning	158
Collaterale successie	159
Consentgelden	160
<i>d Penningen op inkomsten en vermogen</i>	160
500e penning van capitale goederen	160
Taux der officieren	160
Dienstbodenloon	161
Officiën, ambachten en neringen	161
Pleziergeld	161
50e penning buiten het goud en zilver	162
Quotisatie	162
50e penning 1793-1795	163
25e penning 1795-1796	163
Reële goedschatting	164
Personele goedschatting of 100e en 1000e penning op de goederen	165
Familiegeld	166
100e penning op betalingsordonnantiën	166
<i>5e penning lijfpensioenen en 3/10 korting op lijfpensioenen</i>	166
<i>100e penning half op militaire ordonnantiën</i>	167
<i>Twee schellingen op de militaire ordonnantiën</i>	167
De vijf speciën	167
Schoorsteen-, haardsteden- of vuurstedengeld	167
Hoornbeesten en bezaaide landen	169
Hoofdgeld	171
Paardengeld	173
Officiën en ambten	174
Equivalent	174
<i>e Verkeersbelastingen</i>	177
Klein zegel	177
Passagegeld	178

Uitvarende goederen	179
Uitvarende granen, boter en zoetemelkse kaas	180
<i>f Domeinen, kloosters en verkopingen</i>	180
Inkomsten domeinen, inclusief Bildtpachten	180
Inkomsten uit verhuur kloostergoederen	182
Totaal propijnen en geschenken	184
<i>g Leningen</i>	184
IV De generale lasten	193
1. Inleiding	193
2. Verzamelposten voor de generale lasten (tabel)	193
a Legerlasten (exclusief de volgende voor zover afzonderlijk gespecificeerd)	
b Tractementen	
c Pensioenen en wachtgelden	
d Tractementen en lijfpensioenen	
e Materialen, goederen en diensten voor zover afzonderlijk opgevoerd	
f Subsidies aan het buitenland	
g Oorlog ter zee	
h Interessen, renten en aflossingen	
i Overige uitgaven	
3. Samenstelling van de verzamelposten en (verkorte) postomschrijvingen voor de generale lasten	197
a <i>Legerlasten</i>	197
b <i>Tractementen</i>	198
c <i>Pensioenen en wachtgelden</i>	198
d <i>Tractementen en lijfpensioenen</i>	199
e <i>Materialen, goederen en diensten voor zover afzonderlijk opgevoerd</i>	199
f <i>Subsidies aan het buitenland</i>	200
g <i>Oorlog ter zee</i>	200
h <i>Interessen, renten en aflossingen</i>	200
i <i>Overige uitgevan</i>	201
4. Nader uitgesplitste tabellen voor de generale lasten	202
a <i>Legerlasten (exclusief de volgende voor zover afzonderlijk gespecificeerd)</i>	202
b <i>Tractementen</i>	205
c <i>Pensioenen en wachtgelden</i>	207
d <i>Tractementen en lijfpensioenen</i>	210
e <i>Materialen, goederen en diensten voor zover afzonderlijk opgevoerd</i>	212
f <i>Subsidies aan het buitenland</i>	218
g <i>Oorlog ter zee</i>	222

<i>h</i> <i>Interessen, renten en aflossingen</i>	224
V De provinciale lasten	227
1. Inleiding	227
2. Verzamelposten voor de provinciale lasten (tabel)	228
<i>a</i> <i>Tractementen e.d.</i>	
<i>b</i> <i>(Lijf)pensioenen</i>	
<i>c</i> <i>Subsidiën</i>	
<i>d</i> <i>Remissies</i>	
<i>e</i> <i>Diverse onkosten</i>	
<i>f</i> <i>Werken</i>	
<i>g</i> <i>Aflossingen, inclusief obligaties als tegenpost voor ontvangsten</i>	
<i>h</i> <i>Interest</i>	
<i>h</i> <i>Aflossingen en interest</i>	
<i>i</i> <i>Kosten administratie</i>	
<i>j</i> <i>Regering en rechtspraak</i>	
<i>k</i> <i>Overdrachten en saldi</i>	
<i>l</i> <i>Restanten en kortingen</i>	
<i>m</i> <i>Overige en ongespecificeerd</i>	
3. Samenstelling van de verzamelposten en (verkorte) postomschrijvingen voor de provinciale lasten	236
<i>a</i> <i>Tractementen e.d.</i>	236
<i>b</i> <i>(Lijf)pensioenen</i>	236
<i>c</i> <i>Subsidiën</i>	237
<i>g</i> <i>Aflossingen, inclusief obligaties als tegenpost voor ontvangsten</i>	237
<i>h</i> <i>Interest</i>	238
<i>i</i> <i>Aflossingen en interest</i>	240
<i>j</i> <i>Kosten administratie, regering en rechtspraak</i>	240
<i>l</i> <i>Restanten en kortingen</i>	241
Lijst van tabellen	271
Lijst van gebruikte afkortingen	275
Lijst van bronnen, gebruikt voor de samenstelling van de tabellen van uitkomsten en uitgaven	277
Lijst van geraadpleegde archieven en literatuur	279
Index	283